ANUL XXV.—No. 53.—Sâmbătă 24 Februarie 1907

5 Bani în România.—10 Bani în străinătate

ABONAMENTE
ROMANIA: STRĂINĂTATE
L. 4.65 3 luni 10 lei
„ 9.15 6 luni 20 „
„ 18. Un an 40 „
Abonaţii primesc gratuit „UNIVERSUL LITERAR" colorat

UNIVERSUL

CELE DIN URMĂ STIRI DIN LUMEA ÎNTREAGĂ

ANUNCIURI
Pag. III Linia corp 7 Bani 40
Pag IV „ 20
Inserţii şi reclame 1.25 linia

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA
— 11, Strada Brezoianu 11, Bucureşti —

Roald Amundsen, celebrul explorator al Poluluĭ Nord.— (Vezĭ explicaţia)

Calendar pe anul 1907

Ortodox

Vineri 23 Februarie.—M. Policarp

Catolic

Vineri 8 Martie.—Ion gură de aur

Răs. soareluĭ 6,43. Ap. soar. 6,10

Bucureşti 23 Februarie.

PENTRU ŢĂRANI

Vrednică de toată lauda e hotărîrea luată de un grup de studenţi, fiĭ de ţărani, de a se constitui într'o asociaţiune având de scop a lucra pe toate căile pentru îmbunătăţirea soarteĭ „celor de-acasă", — a păiureĭ din care s'au ridicat, şi pe care nu vor s'o mai uite în părăsire.

Mijloacele prin carĭ această asociaţiune îşĭ propune să lucreze, le formulează în chipul următor:

A contribui la ridicarea culturală a ţăranuluĭ prin îndemnul şi ajutorarea de a se forma bibliotecĭ sătesc şi prin ţinerea de şezătorĭ sătesc; a ajuta la desvoltarea simţămintelor cetăţenesc, prin explicarea datoriilor cum şi a drepturilor carĭ le sunt recunoscute prin constituţie şi legĭ; de asemenea la pregătirea pentru înţelegerea problemelor noui ce se pun în legătură cu viaţa ţărănească;

a familiariza pe ţăran cu chestiunile economice, prin ţinerea de conferinţe şi tipărirea de broşurĭ cu subiecte relative la tovărăşiile sătesc, la băncile populare, la obştiile sătesc—prin formarea spiritului de întreprindere şi economie casnică şi tratarea altor chestiunĭ de asemenea natură;

a înfiinţa un serviciu de corespondenţă, pentru a pune în discuţia publică toate chestiunile carĭ interesează sau agită o anumită parte a satelor,—etc.

O asociaţiune cu asemenea scopurĭ merită tot sprijinul şi încurajarea,—şi în primul rând ar fi de dorit ca să nu lipsească a atrage în sînul eĭ pe *toţĭ* studenţiĭ fiĭ de ţăran, carĭ în adevăr sunt şi cel mai în măsură de a porni o asemenea sănătoasă propagandă, fiind cunoscuţĭ de ţăranĭ, şi deci bucurându-se mai mult ca oricare alţiĭ de încrederea lor.

Zicem propagandă *sănătoasă*, şi când scriem acest cuvînt ne gîndim la două lucrurĭ, asupra cărora am insistat în tot-d'auna de câte orĭ a fost vorba despre orĭ-ce acţiune de pornit în sînul populaţieĭ de la ţară: întâiŭ, ca orĭ-ce asemenea acţiune să fie ferită cu cea mai mare îngrijire de tot ce ar putea semăna o *agitare* în înţelesul rĕŭ al cuvîntuluĭ, şi al doilea ca *limba* în care se vorbeşte ţăranilor să fie cu totul la înţelesul luĭ, să nu se întrebuinţeze cuvinte pe carĭ el nu le pricepe, fără ca să i se lămurească bine.

Nici nu mai e nevoe, de altfel, să mai stăruim asupra acestor lucrurĭ, când e vorba de o acţiune pornită de tinerimea luminată a universităţilor. Le amintim numaĭ ca să accentuăm că de sigur şi iniţiatoriĭ noueĭ asociaţiunĭ aŭ înţeles să o pună pe asemenea baze sănătoase.

DIN FRANŢA

(Corespondenţă part. a ziarului «Universul»)

Paris, 18 Februarie.

Repauzul săptămânal

Zilele acestea se va începe în Parlament discuţia în privinţa legeĭ asupra repauzuluĭ săptămânal.

Se ştie că această lege a nemulţumit atât pe lucrătorĭ şi funcţionarĭ comercialĭ cât şi pe patronĭ.

Acestora din urmă li se pare prea aspră şi ruinătoare pentru negoţul lor, în multe cazurĭ; funcţionarilor şi lucrătorilor nu li se pare în de ajuns de riguroasă, cel puţin în aplicarea eĭ, dovadă violenta lor agitaţie din ultimele luni.

Se crede că guvernul, în urma acestor plângerĭ generale, e hotărât să revizuiască şi să clarifice legea, cum aŭ cerut'o chiar astă-zi mai multe sindicate de patronĭ d-luĭ Vivian, ministrul muncel.

Chestia desarmărĭĭ

„Le Temps", oglinda cea mai credincioasă a cugetărĭĭ franceze, răspunde astfel articolului primului ministru sir H. Campbell-Bannerman în favoarea micşorărĭĭ înarmărilor navale la conferinţa de la Haga:

„Dacă flota engleză are îndoitul merit de a nu îngrija pe nimenĭ şi de a chezăşui siguranţa Angliеĭ, la ce să se vorbească de micşorarea eĭ? Micşorare care, pe lângă aceasta, chiar după articolul luĭ sir Henry, n'ar exclude păstrarea superiorităţiĭ relative a Angliеĭ. Se vede aicĭ că chiar la un partizan hotărît al păcіĭ—cînd el e englez—precumpăneşte grija patriotică.

Sir Bannermann nu s'ar resemna ca Anglia să înceteze de a fi cea maĭ tare pe mare. De ce se miră că preocuparea sa—şi cărcia ĭ răspunde printr'o simplă afirmaţiune—se regăseşte la alţiĭ tot atât de vie ca şi la d-sa?

„Să lăsăm conferinţeĭ păcеĭ de la Haga caracterul eĭ de adunare de juriştĭ, în stare să facă o operă folositoare, dar mărginită; dar să nu ne expunem să creiăm în publicĭ iluzii, pe carĭ evenimentele le vor risipi. Conferinţa va putea să codifice regulile de războiŭ şi, prin chiar aceasta, să aducă un mare serviciu cauzeĭ umanităţiĭ. Ea nu va întemeia regimul păcіĭ universale. Dacă această legendă s'ar acredita, desamăgirea ar fi crudă. Spre a o evita, avem un singur mijloc: opunem adevărul. Asta o facem şi o vom face.

Trecerea Senеĭ înnot

Cu toată asprimea temperaturеĭ, douĭ înotătorĭ îndrăzneţĭ aŭ trecut orĭ dimineaţă Sena înnot. Eĭ sunt francezul Meister şi italianul Retachi.

Cu toată puterea curentuluĭ, cеĭ douĭ înnotătorĭ şi-aŭ atins scopul propus.

Meister a bătut pe Retachi: a trecut fluviul într'un minut şi 31 secunde, lângă podul Alexandru III.

Cântăreaţă ucisă

In cursul uneĭ scene provocată de gelozie, un sergent-major din Moulin, anume Albert Devedeux, a tras cinceĭ focurĭ de revolver asupra uneĭ cântăreţe de café-concert, Angélique Dauphin, în vîrstă de 30 anĭ, originară din Grenoble. Nefericita a murit în urma rănilor primite.

Ucigaşul s'a predat singur autorităţilor poliţienеştĭ.

Brutus

CRONICI FEMININE

Mişcarea femeiască din China

I

Am vorbit acum cât-va timp sub această rubrică despre mişcarea femeiască din imperiul turcesc, unde femeile culte se luptă pentru dobîndirea egaleĭ îndreptăţirĭ cu bărbaţiĭ şi pentru desfiinţarea vieţeĭ de harem.

Revista franceză «La Revue» din Paris publică în ultimul eĭ numĕr un articol al unuĭ fruntaş mandarin chinez, care dovedeşte că şi între femeile chineze s'a pornit o vie mişcare de emancipare. Se înţelege de la sine că femeile chineze nu nutresc planurĭ atât de îndrăzneţe ca femeile din Turcia.

Femeea chineză se luptă de o cam-dată numaĭ cu mijloacele, la auzul cărora noĭ nu putem de cât să ridicăm din umerĭ zîmbind.

Autorul articolului din «La Revue» descrie maĭ întâiŭ starea tristă a femeilor chineze, carĭ staŭ pe o treaptă cu mult maĭ inferioară de cât femeile din Turcia şi duc o viaţă care este cu mult maĭ plină de chinurĭ de cât viaţa sclavelor.

Cele maĭ marĭ şi maĭ grele suferinţe, disprețul din toate părţile, ocărĭ şi blestemurĭ, acestea sunt însoţitorĭĭ permanenţĭ aĭ femeeĭ chineze, începând de la leagăn şi până la mormînt.

Nasterea uneĭ fetiţe este considerată de clasa populaţieĭ sărace ca o mare nenorocire, ba chiar ca o injosire şi desonoare a familieĭ.

Din causa aceasta fata e considerată ca o fiinţă inferioară, care abia meritâ numele de om.

In opiniunea publică, în legislaţiune şi în moravurile şi datinele poporuluĭ, femeea este un obiect de dispreţ.

Tinĕra fată trĕeşte ca o servitoare închisă în casă, nu aude şi nu vede nimic din lumea externă şi nu ştie alt ceva decât să se ocupe cu lucrurĭ de mână.

Ea nu frecuenteazâ nicĭ o şcoală saŭ ore-un institut de instrucţiune.

Numaĭ într'o mică parte a gigantului imperiŭ chinez s'aŭ înfiinţat şcoale şi pentru fete, carĭ însă sunt foarte slab frecventate şi aĭ căror rezultat practic este aproape egal cu zero. **Olimpia.**

TRIBUNA LIBERA

Casa spitalelor şi asistenţa sanitară a sătenilor

Sumele alocate prin proectul de lege supus Adunăreĭ deputaţilor nu vor putea satisface toate nevoile, toate cerinţele asistenţeĭ medicale a sătenilor.

Monopolul chininеĭ

In adevĕr, la consultaţiile gratuite ce se acordă şi astă-zi de medicіĭ spitalelor rurale, se presintă, anual, peste 400.000 numaĭ bolnavĭ de friguri palustre.

In mijlocie, fie-care dintre aceştĭ bolnavĭ are trebuinţă de a lua cel puţin 10 grame de chinină, deci 400.000×10=4.000.000 grame, saŭ 4000 kilograme de chinină. Cel maĭ scăzut preţ, cu care s'ar putea procura chinina preparată în pastile, fiind de 70 leĭ kilogramul, vom avea nevoie în cursul unuĭ singur an, pentru a combate cu oare-care eficacitate malaria, de 4000×70=280.000 leĭ.

Preţul chininеĭ, la fabricele speciale din Germania, a variat după calităţi, în cursul anuluĭ 1906, între 13, 25 şi 27 mărcĭ kilogramul. In 1907, din cauza unuĭ noŭ cartel, preţul s'a urcat.

In România însă aceiaşĭ chinină se vinde cu cel puţin 200 leĭ kilogramul, fără taxele de manipulaţie.

Din nenorocire, numărul bolnavilor de malaria e cu mult maĭ mare de cât acela înregistrat la consultaţiile gratuite. Şi dacă îl vom evalua la 800.000, suntem absolut siguri că nu exagerăm, căcĭ frigurile palustre bântue de pe malul Dunăreĭ până în fundul văilor color maĭ depărtate din Carpaţi.

Insuficienţa ajutorului şi nesiguranţa tratamentuluĭ medical de astă-zi în combaterea malarieĭ maĭ reiese şi din cantitatea chininеĭ importată anual în România.

In adevĕr, pentru întreaga populaţiune de la sate şi oraşe, şi pentru toate categoriile de bolnavĭ, în cel din urmă 3 anĭ, cantitatea chininеĭ importată nu a trecut, în mijlociŭ, peste 3600 kilograme pe an. De unde s'a putut consuma atunci în fie-care an cantităţi cel puţin îndoit şi întreit maĭ marĭ de cât cele introduse? La fraudă şi false declaraţiunĭ vamale nu avea nimenĭ interes să recurgă, de oare-ce după vechiul tarif, chinina era scutită până şi de cea maĭ neînsemnată taxă de statistică iar după noul tarif este supusă la o taxă de 2 leĭ pe kilogram.

După informaţiunile însă ce am cules, din sursele cele maĭ autorizate, nicĭ un produs farmaceutic nu se falsifică aşa de des şi pe o scară aşa de întinsă ca chinina.

Se dă în loc de chinină, făină, amidon, cretă... până şi sare de mare în capsule. De aceea ţăranіĭ şi zic chininеĭ: praf de făină! Aceste falsificărĭ explică cu prisosinţă ineficacitatea *chininеĭ* în numeroase cazurĭ de malarie.

Infiinţarea monopoluluĭ chininеĭ, ca în Italia, se impune decĭ ca o adevărată măsură de apărare naţională, în contra celeĭ maĭ omoritoare dintre toate bolile din România, maĭ ales că avantagiile înfiinţărеĭ acestuĭ monopol sunt numeroase.

Intâiŭ, siguranţa de a se pune la dispoziţie pentru toată lumea, avută saŭ săracă, şi a se debita numaĭ chinină de bună calitate, riguros controlată.

Al doilea, reducerea preţuluĭ, toţĭ bolnavіĭ, toţĭ cеĭ nevoiţĭ saŭ sfătuiţĭ a lua chinină, o vor plăti cel puţin cu 50% maĭ eftin de cât după taxa farmaceutică în vigoare.

Al treilea, câştigul băneşc ce va rezulta pentru Stat din diferenţa preţuluĭ de cumpărare şi a celuĭ de vânzare, va fi întrebuinţat tot în distribuirea fără plată de chinină saŭ alte medicamente sătenilor fără mijloace.

De alt-fel, treptat cu sporirea fondurilor şi cu desvoltarea serviciuluĭ asistenţeĭ sanitare a sătenilor, Casa spitalelor va îngriji şi la facerea de puţurĭ sistematice prin sate, precum şi de răspândirea cuptoarelor pentru uscarea porumbuluĭ.

In ce priveşte maĭ ales apa, multe din puţurile din sate sunt infectate, aşa în cât pe lângă insuficienţa hranеĭ se adaogă şi lipsa uneĭ ape bune de băut.

Pe unele locurĭ populaţiunea suferă chiar aşa de grozav, cum de pildă în jud. Olt şi Argeş, în cât se alimentează pentru trebuinţele eaznice, cu apă înăcropită din *beнturĭ*, niştе gropĭ deschise, săpate în pământ, în carĭ apele din ploĭ se adună şi se infectează continuŭ.

Hrana sătenilor

Dar adevărata şi definitiva soluţie, din aplicarea căreia sănătatea, puterea de muncă şi voinicia populaţiuneĭ rurale, se vor resimţi şi vor fi întărite din ce în ce maĭ mult, stă maĭ ales în ameliorarea hranеĭ şi a locuinţeĭ sătenilor.

Insuficienţa hranеĭ ce obicĭnueşte o parte din populaţiunea noastră rurală provine adese-orĭ din neştiinţa şi neputinţa de a se folosi pe de-a întregul de puterea de producţiune a pământuluĭ ce-ĭ aparţine. De aceea ameliorarea moduluĭ primitiv după care sătenіĭ îşĭ cultivă ogoarele lor, schimbarea semînţelor, răspândirea culturеĭ leguminoaselor, a cartofilor, a pomilor rodiĭ orĭ va fi de un mare şi neprecut folos.

Pe de altă parte, persistenţa sătenilor din unele părţĭ de a încerca şi de a aştepta hrana lor de la culturĭ ce nu se potrivesc, nu se pot desvoĭa. nu pot rodi saŭ nu se pot coace în acele regiunĭ, impune până şi sarcina de a limita, prin măsurĭ legislative, zonele de cultură.

In general insuficienţa hranеĭ a maĭ crescut şi din causa împuţinărеĭ producţiuneĭ brânzеĭ, împuţinare fatală, provocată de reducerea păşunilor.

In anіĭ din urmă, pe lângă împuţinarea producţiuneĭ brânzеĭ, să adăoga şi scăderea consumaţieĭ peştelуĭ sărat, care intrase în alimentaţiunea de toate zilele a sătenilor şi maĭ ales în aceea a zilelor de muncă grea.

Hrana ţărănimeĭ se maĭ resimte apoĭ şi de scumpirea generală a traiuluĭ, consecinţă a punerеĭ în aplicare a taxelor extraordinar de urcate a noului tarif vamal, precum şi de întinderea şi unificarea taxelor fonduluĭ comunal asupra produselor de prima necesitate.

Imbunătăţirea sănătăţeĭ şi hranеĭ populaţiuneĭ rurale se va maĭ putea ajuta prin formarea uneĭ administraţiĭ cu totul nepărtinitoare şi garantată în independenţa activităţeĭ eĭ zilnice, administraţie care să asigure sătenilor întreg beneficiul muncеĭ lor anuale şi să-l apere, prin simpla şi sincera aplicare a legilor, în contra tocmelilor agricole abuzive.

S'a observat adesea că urcarea bruscă, surprinzătoare şi nejustificată a arenzilor, îşĭ are explicaţia numaĭ în putinţa uneĭ exploatărĭ şi maĭ nemiloase a sătenilor de pe acele moşiĭ.

Locuinţa sătenilor

Locuinţa sătenilor se va îmbunătăţi prin crearea, exclusiv în acest scop, a unuĭ fond alimentat din cele resurse, cum ar fi, bună-oară, monopolisarea dreptuluĭ de a vinde băuturĭ spirtoase la sate.

Venitul produs din arendarea acestuĭ drept ar ajunge spre a transforma repede locuinţele nesănătoase în carĭ îşĭ petrece viaţa parte din populaţiunea rurală, precum şi aspectul deplorabil al celor maĭ multe din satele noastre.

Şi această transformare ar putea fi înlesnită chiar pentru sătenіĭ cu mijloace, prin construirea din acel fond, în cât maĭ multe sate, a câte una saŭ două case model, după nevoile, uzurile şi înlesnirile de material din diferitele regiunĭ; prin sfaturile şi conferinţele medicilor de plasă şi de spitale, precum şi prin îndemnurile stăruitoare ale uneĭ administraţiĭ descărcată de preocupărĭ electorale şi organisată pe base temeinice.

Intr'un cuvînt, or cât de multă suferinţă se va putea alina şi or-cât de multă jale se va putea înlătura, la sate, cu aceleaşĭ sacrificiĭ carĭ se fac şi astă-zĭ prin înfiinţarea Caseĭ spitalelor şi a asistenţeĭ medicale, totuşĭ, ameliorarea hranеĭ şi a locuinţeĭ sătenilor, prin măsurĭ administrative şi legislative, trebue să fie constanta preocupare a noastră a tuturora precum şi a tuturor guvernelor.

N. P. Ianovici.

UN PROVERB PE ZI

Eştĭ pedepsit pe unde aĭ păcătuit.

Voci dintre meseriaşĭ

In chestia meseriaşilor am maĭ primit următoarele scrisorĭ cărora le facem loc în coloanele ziaruluĭ nostru.

D. P. Constantinescu, maestru blănar din Capitală, ne scrie:

Mă unesc cu părerea confrateluĭ N. Mircea din Piteşti în ce priveşte condiţiile de eligibilitate a membrilor comitetuluĭ de corporaţiĭ.

Ar trebui să se ţină seamă de aceastâ părere la modificarea legeĭ, care, fiind prea liberală, permite ca să fie aleşĭ une-orĭ în comitete şi oameni fără merite şi capacităţi.

S'a întâmplat ca unіĭ patronĭ, chiar dacă aŭ putut fi aleşĭ în comitete, aŭ fost nevoiţĭ a se ratrage, vĕzându-se înconjuraţi de propriiĭ lor lucrătorĭ, de multe orĭ analfabeţi. Ar trebui într'adevĕr legea să prevadă ca membrіĭ unuĭ comitet de corporaţie să întrunească anumite condiţiĭ de ordin moral, social şi material.

Numaĭ cu modul acesta comitetele şi comisiile de arbitrĭ vor dobândi prestigiul de care aŭ absolută nevoe pentru bunul mers aĭ corporaţiilor.

E drept, de asemenea, ca secretariіcontabilĭ aĭ corporaţiilor să fie recrutaţĭ prin concurs.

Funcţiunea acestor slujbaşĭ e foarte importantă. Eĭ ţin contabilitatea, eĭ redigează sentinţele comisiilor de arbitrĭ, într'un cuvânt toate lucrările financiare şi administrative ale corporaţieĭ respective.

In ce priveşte uniformizarea cotizaţiilor pentru toată ţara, cred cĭ nu e o părere admisibilă, căcĭ altele sunt nevoile uneĭ corporaţiĭ din Capitală şi altele acele ale uneĭ corporaţiĭ dintr'un mic oraş din provincie.

* * *

D. Ilie S. Iliescu, pălărier din C.-Lung, ne scrie:

La noĭ, aicĭ, nu cred să existe măcar un singur meseriaş socialist. Totuşĭ o bună parte a meseriaşilor din localitate sunt contra legeĭ şi chiar a corporaţieĭ.

Aceştĭ meseriaşĭ spre a-şĭ arăta maĭ bine nemulţumirea lor, aŭ provocat chiar un mare scandal la adunarea generală de la 4 c.

Am observat cu acest prilej că se ridică contra corporaţiilor numaĭ aceĭ carĭ sunt înapoĭ cu plata cotizaţiilor saŭ carĭ nu aŭ cotizat de loc şi acum le vine greu să plătească 40—50 leĭ de o dată.

Din potrivă aceĭ dintre meseriaşĭ carĭ s'aŭ conformat legiĭ de la început şi nu datoresc nimic, păstrează cea maĭ mare liniştе şi se declară pentru menţinerea corporaţiilor.

Ca şi d. Mircea din Piteştĭ sunt pentru uniformizarea cotizaţiilor în toată ţara şi perceperea lor de către Stat, precum şi pentru alegerea membrilor comitetuluĭ, în numĕr de cinci, dintre patentariĭ de cl. I-a, II-a III-a saŭ a V-a.

Ar fi de dorit ca localul corporaţiilor să fie şi un fel de club unde meseriaşiĭ să se poată întruni seara spre a discuta şi citi.

Un alt punct esenţial e ca comisariĭ guvernuluĭ să asiste negreşit la şedinţele săptămânale ale comitetelor şi a nu lipsi de la adunările generale. Presenţa lor ar da un caracter maĭ serios adunărilor şi ar înlătura poate scandalurile regretabile.

Maĭ propun ca membrіĭ Camerelor de comerţ să aibă dreptul de a se interesa maĭ de aproape de mersul corporaţiilor.

In general, legea ce ne-a fost dată e bună şi e de dorit ca să se aplice în mod conştiincios. O clasă aşa de numeroasă ca a muncitorimeĭ, nu poate rămâne fără nicĭ o organizare.

* * *

In numerile noastre viitoare vom continua a publica şi alte scrisorĭ ce le vom maĭ primi în chestiunea ce interesează azĭ întreaga ţară.

Mes.

Roald Amundsen, celebrul explorator al Poluluĭ Nord

— Vezĭ ilustraţia —

Dăm astă-zĭ ca ilustraţie portretul celebruluĭ explorator al Poluluĭ Nord, Roald Amundsen, care a reuşit cel d'întâiŭ să străbată una dintre legăturile de Mare din nordul Americeĭ.

„Iarba Fiarelor"

DESCOPERIREA UNEI MARI ESCROCHERII

La Constanţa şi Bucureşti.— „O nuĭ Petre".—Omul cu firul.

La Constanţa şi Bucureşti

Că printre locuitorіĭ satelor, încă superstiţioşĭ, încă ne scoşĭ de sub prejudecăţile vremurilor, se maĭ pot găsi oameniĭ carĭ să dea crezare poveştilor de felul celor puse în circulaţie, şi încă în mod ordinar, fără nicĭ o urmă de inteligenţă, de escrocĭ de talia ţiganilor de carĭ am vorbit în numărul nostru de ieri, faptul nu e de mirare. Prea maĭ este mult de făcut—şi la noĭ şi aiurea—întra desăvârşita luminare a claselor de jos, a pătureĭ ţărăneşt în special, spre a se putea înlătura, la anumite momente, greşelile de concepţie asupra faptelor chiar absolut comune, greşelĭ carĭ nu arare orĭ aŭ tirît după dînsele consecinţe maĭ serioase de cât niştе înşelătorĭ de rînd.

Ca aceste poveştĭ însă, să'şĭ poată face drum la oraşe, într'un strat social care prin aşezarea luĭ poate fi considerat ferit de înrîurirea prejudecăţilor şi credinţelor arhaice, lucrul e maĭ neobicĭnuit şi dacă dovedeşte lipsa de cumpănită judecată a unora, dovedeşte neapărat extraordinara putere de convingere, de insinuare, a celor ce aŭ izbutit să scoată dintr'o escrocherie ordinară, una senzaţională, şi cu atât maĭ senzaţională cu cât între cеĭ douĭ factorĭ aĭ eĭ, escrocĭ şi exerocaţĭ, diferenţa de condiţie socială, intelectuală, este enormă.

Căcĭ iată acum pe ţiganіĭ escrocĭ, iată pe şeful lor Niţă Iordache răzbind cu fantastica poveste a comoareĭ vrăjite din Cartalu în Constanţa; iată'ĭ propovăduind, tot pe şoptite, puterea îmbogăţireĭ repezĭ, cu sacrificiul a câtor-va sute de leĭ, iată-ĭ izbutind să încurce în mrejile lor pe douĭ negustorĭ din marele port al ţăreĭ.

Este locul aci să dăm o explicare. Escrocaţiĭ din Constanţa şi din Capitală sunt oameniĭ de oare-care condiţie socială; eĭ aŭ căzut în cursa întinsă de escrocĭ desigur în momente de absenţă de judecată; aŭ vĕzut tîrziu copilăria făcută. Nu credem de nevoe să le maĭ expunem numele curiozităţeĭ publice. Vom întrebuinţa în cursul povestireĭ faptelor numaĭ iniţialele numelor ce avem d'inainte, cu atât maĭ mult cu cât aceste nume sunt bine cunoscute de mulţĭ în curent cu escrocheria comisă.

Gh. T., rentier din str. Mangalia, în Constanţa, e unul dintre cеĭ dintâĭ carĭ cad victimă urzeleĭ ţigăneşt; după dînsul vine negustorul grec G. C.; şi unul şi altul întră în tratative cu ţiganul Niţă Iordache, merg în casa luĭ Neagu Burlacu, daŭ în repetite rînduri ţiganilor, după cât se spune, cel d'întâiŭ *5000 de leĭ*, cel de-al doilea *8000 de leĭ* şi vreme de un an sunt purtaţĭ cu vorba asupra aducerеĭ faimoase *iarbă a fiarelor*.

Negustorul grec G. C. nu maĭ are are azĭ nimic din starea luĭ; cu 5 copiĭ, a ajuns pe drumurĭ, pieritor de foame—îşĭ dăduse ultimul ban în nădejdea comoareĭ ce avea să'ĭ refacă cu prisos averea trecută în mânile excrocilor.

Şi de la Constanţa excrocheria trece la Bucureşti, unde ia proporţiile uneĭ afaceri demne de Capitală.

„Domnul Petre"

Intre 8—12 Decembre 1905, locuitorіĭ din Cartalu văd sosind în satul lor, văd aşezat în casa luĭ Neagu Burlacu, un boer, un bucureştean, „Domnul Petre", după cum îĭ ziceaŭ cu mult respect ţiganіĭ.

Aceiaşĭ locuitorĭ văd pe boer cutreerând împrejurimile satuluĭ în tovărăşia când a luĭ Neagu Burlacu, când a luĭ Niţă Iordache, pururea misterios, neintrând în comunicaţie cu nimenĭ, nedând nicĭ o lămurire asupra rostuluĭ luĭ în depărtatul sat dobrogean.

„Domnul Petre" era prima victimă mai de seamă — era doară din Capitală!— a isteţimeĭ ţiganilor excrocĭ.

Cum de l-aŭ dibuit, cum de l-aŭ convins să vină în Dobrogea, numaĭ excrocіĭ ştiŭ şi nu o spun. O singură dată aŭ lăsat să se înţeleagă că „Domnul Petre" umblă după niştе pământ de cumpărat.

Ceea-ce se ştia pozitiv însă în sat era următorul fapt: Niţă Iordache dispăruse din comună cu câte-va zile maĭ înainte, dispăruse în acelaşĭ timp cu bătrînul Vlaicu Gheorghe; cеĭ douĭ tovarăşĭ lipsiseră vre-o opt zile, nu se ştiuse nimic de urma lor şi după sfântul Niculae reapăruseră din noŭ, veseliĭ şi înţoliţĭ, întovăşiţĭ însă de misteriosul boer „Domnul Petre".

Boerul acesta a stat în com. Cartalu, oaspe al luĭ Neagu Burlacu, 4 zile, de la 8 la 12 Decembre şi într'o bună dimineaţă a fost văzut plecând cu căruţa luĭ Niţă Iordache spre Medjidia.

Cele ce s'aŭ petrecut însă în anul urmator aŭ scos la iveală tot misterul dispariţieĭ celor douĭ ţiganĭ, reîntoarcereĭ lor în sat, şedereĭ acelui „Domnul Petre" în Dobrogea.

Niţă Iordache şi Vlaicu Gheorghe veniseră în Capitală; aŭ fost traşĭ în primul moment la hotelul Papadopol de pe calea Griviţeĭ şi chiar din prima zi se duseseră în str. Polizu, la d. Petrache D. Il cunoşteaŭ maĭ d'înainte saŭ nu, cum intraseră în legăturĭ cu dînsul nu se ştie. Venind în Capitală, excrocіĭ îĭ expun afacerea cu comoara, izbutesc a'l convinge de existenţa eĭ, izbutesc a pune atâta stăpânire pe dînsul în cât îl hotărăsc a da banĭ.

Ţiganіĭ se strămută de la modestul hotel Papadopol, la unul maĭ de soamă; locuesc câte-va zile la hotel de Londra, pe calea Moşilor, şi „Domnul Petre" le plăteşte întreţinerea şi la un hotel şi la cel-l'alt.

In momentul când naivul bogătaş e destul de pregătit pentru lovitura cea mare, cеĭ douĭ ţiganĭ îl urcă în tren, ajung la Medjidia şi de-acolo vin la Cartalu, unde desăvârşesc opera de insinuare. „Domnul Petre" are banĭ; el dă celor douĭ ţiganĭ o primă sumă de 500 leĭ, pentru ca unul din eĭ să meargă la Turtucaia să aducă pe cel ce avea firul de iarbă trebuincios pentru ruperea vrăjeĭ comoareĭ, pentru pătrunderea la cele 12 gâmezĭ de aur păzite de draciĭ carĭ fascinaseră mintea naivuluĭ bucureştean.

De-aci nainte „Domnul Petre" rămâne în stăpânirea morală a celor treĭ escrocĭ şi timp de un an dă mereu banĭ şi iar banĭ.

Omul cu firul

Orĭ cât de naivă ar fi fost victima excrocilor, tărăgănările neîncetate puneaŭ în primejdie soliditatea afacereĭ, lăsaŭ victimeĭ putinţa să se desmeticească la un moment dat şi aceasta nu o vroiaŭ escrocіĭ, nu era în interesul lor să o vroiască. „Domnul Petre" nu era omul de scăpat din mână, atâta vreme cât maĭ avea parale, căcĭ excrocіĭ maĭ puteaŭ trăi pe spinarea luĭ.

Spre a înlătura cel puţin apropierea desnodământuluĭ, catastrofeĭ pentru excrocĭ, Niţă Iordache recurge la o lovitură supremă. Găseşte pe „omul cu firul", pe fericitul posesor al unuia din cele treĭ fire de *iarbă a fiarelor*, căutat atâta vreme pe cheltuiala ţăranilor pomeniţĭ în articolul nostru de eriĭ, a negustorilor de la Constanţa, de carĭ vorbim azĭ.

In afacere intră al patrulea tovarăş: ţiganul Cristea Ioan, din com. Varoş, lângă Hârşova. Acestea se petreceaŭ în vara anuluĭ trecut. „Domnul Petre", neslăbit nicĭ un moment de ţiganіĭ excrocĭ, e anunţat pe la sfârşitul luĭ Iulie trecut de Niţă Iordache că, „omul cu firul" a fost găsit şi că vine cu el în Capitală.

De fapt, Niţă Iordache cu noul luĭ tovarăş sosesc la Bucureşti şi trag de-a dreptul în str. Polizu, la d. Petrache D. Excrocul înfăţişează pe Christea Ioan, spre mărea bucurie a d-luĭ P. D., drept cel ce ar fi având firul de iarbă şi o nouă tocmeală începe, nouă strădanie a ţiganilor spre a convinge pe boer „să nu scape chilipirul din mână", şi în cele din urmă izbutesc a stoarce alţĭ banĭ, isbutesc a'l face să ţină ascuns pe Christea Ioan, „până ce—ziceaŭ ţiganіĭ — va veni din Serbia un frate al luĭ Christea, dus tot după o comoară, cu toate treĭ firele la el".

Spre mai mare încredinţare a boerului, Niţă Iordache are grija să înfăţişeze pe Christea sub numele de Gheorge Stănciulescu, de fel din com. Dudeşti.

Cu alte sute de leĭ—510, ni se afirmă—în buzunare, cеĭ douĭ escrocĭ părăsesc din noŭ Capitala, după ce însă maĭ pun pe „Domnul Petre" să cumpere fel de fel de daruriĭ pentru o fată a luĭ Christea.

Timp de aproape un an, după cum se vede, escrocіĭ nu fac de cât să urmărească pe naivul căzut în mâinile lor, nu fac de cât să'l momească, spre a stoarce de la dînsul cât maĭ mulţĭ banĭ. Şi afacerea le merge de minune, „Domnul Petre" dă ţiganilor, în maĭ puţin de un an, aproape *5000 de leĭ*, o avere întreagă aruncată într'una din cele maĭ marĭ escrocheriĭ făptuite în ţară.

Şi, fireşte, văzând că afacerile le merg atât de bine, că şi chiar în Capitală nu găsesc naivĭ de jefuit, ţiganіĭ îşĭ simt poftele crescând, nu se maĭ mulţumesc cu o singură victimă, dibuesc altele şi alţĭ nenorociţĭ intră în jocul deschis de faimosul „Domnul Petre".

Alex.

O CUGETARE PE ZI

In toată viaţa femeile nu fac de cât: să se gîndească la amor, în prima parte a vieţeĭ; să-l practice, în a doua; iar în cea din urmă să plângă amorul pierdut.

TRIBUNA ATENEULUI

D. Ştefan C. Ioan: *«Raporturile între desvoltarea raţională a învăţământului şi progresele uneĭ ţărĭ».*

D. profesor Ştefan C. Ioan desvoltând subiectul conferinţeĭ d-sale a început prin a arăta starea de decădere a populaţiuneĭ rurale din pricina neglijăreĭ eĭ de către guvernanţĭ.

A descris toate relele ce bântue această păturâ a populaţiuneĭ din causa speculeĭ, a arendaşilor nesăţioşĭ, a birouluĭ.

Puţinĭ aŭ fost carĭ s'aŭ gândit să facă ceva bun pentru eĭ. Conferenţiarul pomeneşte că un fost ministru al instrucţiuneĭ publice s'a gândit ca pentru ridicarea săteanuluĭ să întrebuinţeze pe cеĭ 4000 învăţătorĭ.

Aceştĭ agenţĭ aŭ făcut o mişcare care părea să aducă o îndreptare. Lipsa de continuitate, care ar trebui să existe în chestiunile marĭ de organizaţie, a făcut însă ca opera să nu poată fi desăvârşită.

In viitor trebue să ne îndreptăm energia pentru ca să facem să dispară ignoranţa din mijlocul ţăranuluĭ. Trebue să înceteze nedreptatea de a se favoriza învăţământul de la oraşe în detrimentul celuĭ de la sate. Apoĭ şcolile să fie ast-feĭ create în cât să corespundă nevoilor timpuluĭ. Învăţământul în sfârşit trebue distribuit în mod raţional.

Cu modul acesta se va putea ajunge apoĭ la realizarea acelui vis urmărit de mulţĭ: votul universal, care să dea drept şi săteanuluĭ să coopereze la conducerea cârmeĭ Statuluĭ.

Pentru aceasta e nevoe însă de concursul tuturora carĭ urmăresc realizarea acestuĭ vis. E nevoe de muncă, de entuziasm, de căldură, de apostolat.

Conferinţa d-luĭ Ştefan C. Ioan, care, din lipsa spaţiuluĭ ne vedem siliţĭ s'o rezumăm cât maĭ mult, a atins o chestiune care preocupă pe toţĭ carĭ se interesează de viitorul ţăreĭ. Aplausele furtunoase aŭ aprobat spusele d-sale.

B.

DIN TRANSILVANIA

(Coresp. particulară a ziarului «Universul»)

Cluj, 20 Februarie.

A doua zi după concert, delegaţiunea olteană, condusă de studenţiĭ ospitalierĭ, aŭ vizitat Cazinul studenţilor români. Prin Cazin aicĭ se înţelege sala de lectură a studenţilor români, carĭ primesc aproape toate foile româneştĭ din Ardeal şi câte-va ziare şi reviste din patria noastră şi pe carĭ le citesc cu mult interes şi se comentează aprins asupra costiunilor carĭ îĭ privesc ca naţiune. Păturа aceasta studenţească este oarecum vie şi cultă, căcĭ împrejurările triste îĭ încătuşează, le strânge rândurile şi se iubesc. Eĭ n'aŭ voe să spue că aŭ „sală de lectură", aceasta constitue un motiv periculos pentru unguriĭ, şi nicĭ să aibă comitet diriguitor.

Infrângerea de la Boçşa i-a făcut să sufere mult, şi a făcut mult răsunet în Ardeal, răsunet simţit de alt-feĭ şi în Romania.

Pentru studen